

Ökning av torskbestånden - en miljöåtgärd som gagnar Östersjöns fiskeindustri

Att övergödning och överfiske är några av Östersjöns största problem, det råder det vetenskaplig enighet om. Man är också ense om att det kommer att ta över 50 år att lösa problemen med övergödning, medan man skulle kunna få bukt med överfisket inom bara några år, om de rätta åtgärderna vidtas. Frågorna kring fisket i Östersjön dras alltså med några grundläggande systemfel. Helsingforskonventionen, som utformades för att skydda Östersjön, erbjuder inget skydd åt fiskbestånden. Istället regleras fiskenäringen av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik (CFP - Common Fisheries Policy).

Bakgrund

Om torsken spelar en viktig roll för det kommersiella fisket så är den absolut nödvändig när det gäller att upprätthålla ett fungerande ekosystem i Östersjön. Förlust av ett så viktigt rovdjur som torsken i ekosystemet kommer att leda till allvarliga kedjereaktioner. Nya studier indikerar ett starkt samband mellan ett minskat torskbestånd och utbredningen av den algblomning som varje sommar hemsöker länderna kring Östersjön. Detta innebär att en minskning av torsken i Östersjön har lett till ökade symptom på övergödning, alltmedan skarpsill och strömming börjar dominera i ekosystemet. Skarpsillen och strömmingen livnär sig på djurplankton, vars förekomst därför har sjunkit och bidragit till den stora ökningen av växtplankton.

Vi vet från andra hav att stora förändringar i ekosystem kan leda till ett "regimskifte", där ekosystemet går från ett stabilt läge till ett annat, vilket i sin tur förhindrar att utfiskade arter återhämtar sig. Torskbeståndet utanför Newfoundland är ett välkänt exempel på sådan kollaps i ett torskbestånd. Trots fiskeförbud i ett helt decennium har torsken aldrig återhämtat sig. Det står klart att torsken i Östersjön riskerar att gå samma öde till mötes. Av alla miljöutmaningar på det här området förefaller den mest väldefinierade och tillika mest kostnadseffektiva åtgärden vara att rädda torskfisket i Östersjön. Om vi fiskar mindre nu kan vi fiska mer i framtiden.

Även om den gemensamma fiskeripolitiken sägs syfta till ett hållbart utnyttjande, har den så här långt misslyckats med detta. Europeiska ministerrådets årliga beslut om torskfiskekvoter har istället konsekvent gynnat kortsiktiga intressen. Resultatet av detta har i många år blivit att besluten varken har gynnat fiskbestånden eller det kommersiella fisket. Skadorna som de ohållbara fiskekvoterna har orsakat förvärras ytterligare av ett omfattande svartfiske. I Polen har ministrar tidigare

regeringar till och med aktivt givit sitt stöd till det olagliga, ej inrapporterade fisket!

Som redan har nämnts skulle en kollaps av fiskbeståndet få allvariga konsekvenser för Östersjöns ekosystem. Det skulle även hota försörjningen för de många människor som arbetar inom fiskeindustrin. Torsk är den mest värdefulla fisken i Östersjön. En stor andel av regionens fiskare är beroende av friska, livskraftiga torskbestånd. Torskfiskenäringen i regionen domineras av Polen, Danmark och Sverige. Även Tyskland, Lettland, Litauen och Ryssland gör avsevärda fångster. De utarmade bestånden har bidragit till minskande lönsamhet i hela regionen.

År efter år har ministrarna beslutat om torskkvoter som vida överskrider rekommendationerna från internationella havsforskningsrådet ICES, ett organ vars forskare har i uppgift att presentera bästa möjliga kunskaper om hållbara fiskekvoter. I december 2007 antog ministerrådet en återhämtningsplan för det östra torskbeståndet och ICES rekommendationer för det kommande 2009 följer denna plan, vilket ger regionen möjlighet att förbättra situationen. Länderna i Östersjöregionen har alla väletablerade demokratiska institutioner som borde vara kapabla att fatta beslut baserade på kvalificerade vetenskapliga bedömningar.

Mål

Rådets möte i oktober innebär varje år en möjlighet att påverka miljön i Östersjön, genom att se till att fiskeripolitiken syftar till att bygga upp torskbeståndet på nytt. Att återställa torskbeståndet kan begränsa de negativa kedjereaktionerna och hjälpa Östersjön att förbättra kvaliteten på sitt ekosystem.

Målet för Baltic Sea 2020 är mycket enkelt. ICES definierar hur mycket fisk som kan fångas i Östersjön och deras rekommendationer måste ligga till grund för samtliga beslut om kvoter som

ministerrådet fattar. Ett minskat tryck från fisket har snabb effekt på bestånden. Simuleringar som Baltic Sea 2020 har gjort visar att planen för torskfisket skulle kunna ha överraskande stora effekter. Inom fem år skulle fångsterna ha fördubblats och torskbestånden närapå tredubblats. Ser vi ännu längre in i framtiden skulle fångsterna kunna öka ännu mer. Detta skulle radikalt förbättra villkoren för fiskeindustrin i Östersjön.

Dagens fiskeindustri är en börda för de nationella ekonomierna. I många fall kan inkomsterna från fisket inte täcka kostnaderna, i synnerhet inte då stöd och subventioner från EU och medlemsstaterna tas med i beräkningen. Samtliga länder kring Östersjön skulle tjäna på ett ökat torskbestånd, i synnerhet de länder som vill se en ljus framtid för sin fiskenäring. Konflikten som finns mellan hållbarhet och socioekonomiska intressen finns bara i det kortsiktiga perspektivet. I ett långsiktigt perspektiv kommer det, om bestånden fiskas ut och haven töms, inte att finnas några kustsamhällen beroende av fisket eller någon fiskenäring överhuvudtaget.

Metod

Baltic Sea 2020 kommer att arbeta för att återhämtningsplanen för torsken följs. Om så inte sker kommer vi att se till att regionens invånare känner till att deras politiker inte genomför sina egna beslut, utan låter sig styras av kortsiktiga intressen. Genom att aktivt engagera sig i dialogen med beslutsfattare i Östersjöländerna och i Bryssel bidrar Baltic Sea 2020 med mer information som stärker ICES ställning, baserad på forskning inom ekonomi och miljö. EU:s handlingsplan är ett kraftfullt verktyg för att återställa torskbestånden i Östersjön. Om Europas fiskeministrar följer den kommer detta snabbt att ge synbara positiva effekter, både på miljön och på fiskeindustrins lönsamhet i Östersjön.